

Dvě poznámky k přestupkovému zákonu

Svatava Havelková

K 1. 7. 2017 nabytí účinnosti zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Nové právní úpravě jsme se na stránkách našeho časopisu opakovane věnovali v průběhu roku 2016 a 2017. Po roce a půl účinnosti přestupkového zákona můžeme říci, že přechod na novou právní úpravu v oblasti ochrany příro-

dy proběhl vcelku bez problémů. Jedno pro praxi obtížně aplikovatelné ustanovení bylo novelizací zákona od 1. 1. 2019 změněno a zjednodušeno. Další v některých ohledech administrativně náročná povinnost, a to povinnost zpracovat přehled přestupků za uplynulý kalendářní rok, právě v těchto dnech správní orgány čeká.

Černá skládka. Foto Archiv AOPK ČR

Novelizace přestupkového zákona

Ke dni 1. 1. 2019 nabytí účinnosti zákon č. 285/2018 Sb., kterým byl novelizován § 91 PřesZ. Podle dosavadního znění přestupkového zákona (tedy do 31. 12. 2018) bylo možné příkazem na místě ukládat napomenutí a pokuty. Zákon pak dále stanovil, jakým způsobem a za jakých podmínek lze věc řešit uložením pokuty vydáním příkazového bloku. Zákonodárce ovšem neupravil, jakým způsobem by na místě měl být řešen přestupek uložením napomenutí. Výkladem bylo dovozeno, že i pro napomenutí platí podmínky stanovené pro uložení blokové pokuty, tj. souhlas obviněného s takovým řešením, a dále že napomenutí jako druh trestu lze uložit pouze formou písemného příkazu

ve smyslu § 150 odst. 5 správního řádu. Protože z praktického hlediska bylo nemyslitelné, aby správní orgán (též orgán Policie ČR, strážník obecní policie anebo strážce veřejné stráže) v terénu sepisoval písemné vyhotovení příkazu, Ministerstvo vnitra ve své metodice příslušným orgánům doporučilo připravit si předem takový písemný příkaz ve formě jakéhosi formuláře, do kterého by na místě byly pouze vpisovány konkrétní údaje o obviněném a o přestupku. Tento doporučený postup však nebyl praxí akceptován a napomenutí příkazem na místě ukládána až na výjimky nebyla.

Řada kritických připomínek ke znění § 91 PřesZ směřovala také vůči tomu, že (ve srov-

nání s předchozí úpravou v přestupkovém zákoně č. 200/1990 Sb.) zákon nezakotvoval možnost řešení přestupku neformální domluvou. Podle úpravy obsažené ve „starém“ přestupkovém zákoně (do 30. 6. 2017) bylo podle § 84 možno *přestupek projednat uložením pokuty v blokovém řízení, jestliže je spolehlivě zjištěn, nestačí domluva a obviněný z přestupku je ochoten pokutu zaplatit*. Ministerstvo vnitra i část odborné literatury¹ dovodily, že i nadále je možné u přestupků s nepatrnou společenskou škodlivostí věc řešit pouze neformální domluvou, ovšem bez zákonného zmocnění k používání domluvy (také s ohledem na zásadu legality, tj. povinnosti správního orgánu zahájit řízení o každém přestupku, který zjistí) přetrvávaly jisté pochybnosti ohledně takového postupu (zejména v řadách Policie ČR). Uvedený stav nepřispíval k jednoznačnosti a srozumitelnosti právní úpravy.

Tyto dva aspekty, tj. administrativní náročnost ukládání napomenutí a pochybnost o možnosti řešit jednání mající znaky přestupku pouhou neformální domluvou, vedly k novelizaci přestupkového zákona provedené zákonem č. 285/2018 Sb. Podle úpravy účinné od 1. 1. 2019 **správní orgán může příkazem na místě uložit pouze pokutu, pokud nestačí domluva a obviněný nebo osoba jednající za obviněného, který je právníkem nebo podnikajícím fyzickou osobou, souhlasí se zjištěným stavem věci, s právní kvalifikací skutku, s uložením pokuty a její výší a s vydáním příkazového bloku**. Zákon tedy nyní výslovně zmocňuje správní orgány, orgány Policie ČR, strážníky obecní policie a další subjekty k řešení málo závažného přestupku neformální domluvou, a pokud se jeví taková domluva vzhledem k závažnosti přestupku jako nedostačující, pak uložením pokuty příkazovým blokem. Domluva není druhem trestu, k jejímuž užití nejsou stanoveny žádné formální právní podmínky a také se nijak nevykazuje v přehledu přestupků.

Označení první zóny národního parku. Foto Archiv AOPK ČR

fikací skutku, s uložením pokuty a její výší a s vydáním příkazového bloku. Zákon tedy nyní výslovně zmocňuje správní orgány, orgány Policie ČR, strážníky obecní policie a další subjekty k řešení málo závažného přestupku neformální domluvou, a pokud se jeví taková domluva vzhledem k závažnosti přestupku jako nedostačující, pak uložením pokuty příkazovým blokem. Domluva není druhem trestu, k jejímuž užití nejsou stanoveny žádné formální právní podmínky a také se nijak nevykazuje v přehledu přestupků.

Věřím, že novou právní úpravu, která přináší vcelku logické administrativní zjednodušení, přivítají i orgány ochrany přírody a zejména pak stráž ochrany přírody. Provedená změna právní úpravy se vlastně fakticky vrací ke stavu, který zde byl do 30. 6. 2017.

Přehled přestupků

Podle § 110 PřesZ jsou ústřední správní úřady povinny zpracovat a zveřejnit za „svůj“ úsek státní správy nejpozději do konce čtvrtého měsíce přehled přestupků za předchozí ka-

lendářní rok. Prvně je třeba takový přehled zveřejnit do 30. dubna 2019 za kalendářní rok 2018. Na úseku ochrany životního prostředí včetně ochrany přírody a krajiny je ústředním správním úřadem Ministerstvo životního prostředí.

Orgány obce a kraje a jiné správní orgány (na úseku ochrany přírody a krajiny jde o ČIŽP, Agenturu, správy národních parků) jsou povinny potřebné údaje ministerstvu poskytnout do 31. 3. 2019. Jde tedy o povinnost, která je právě nyní zcela aktuální. Přestupkový zákon v § 110 odst. 2 dále specifikuje, které údaje je třeba do přehledu zahrnout. Ministerstvo vnitra pro zajištění jednotnosti zpracování přehledů přestupků vydalo metodikou pomůcku (dostupnou na www.mvcr.cz/přestupky.aspx), kde lze současně nalézt i pokyny pro vyplňování tabulek vydané pro resort životního prostředí Ministerstvem životního prostředí. Metodika Ministerstva vnitra i pokyny MŽP jsou určeny obcím a krajům, není však důvod k tomu, aby podle nich nepostupovaly i další orgány ochrany přírody, tedy ČIŽP, Agentura a správy NP. Ze zákonné úpravy vyplývá, že přehled je třeba vyhotovit ke každé skutkové podstatě přestupků, jak jsou v jednotlivých zákonech v oblasti státní správy vypočteny, tedy v ochraně přírody pro všechny skutkové podstaty vypočtené v § 87 a 88 ZOPK. Přehled je třeba zpracovat v excelové tabulce, která je v pokynu MŽP (na stránkách Ministerstva vnitra) již předpřipravena.

Kromě ne zcela přesně vyjasněné otázky, ve kterých všech případech je třeba řešit „určité podezření“ ze spáchání přestupku vydáním formálního usnesení o odložení věci², která se zpracováním přehledu souvisí, neboť v přehledu je uváděn počet podnětů a počet vydaných usnesení o odložení věci, je právní úprava přehledu jednoznačná. Je ovšem třeba počítat s tím, že zpracování přehledu bude (zejména u aktivních orgánů ochrany přírody) administrativně náročné, neboť takto členěné údaje, které se v přehledu uvádějí, nelze získat z elektronické evidence písemností či elektronické spisové služby správním orgánem užívané.

² Jelínková, J., Havelková, S. **Přestupky v praxi orgánů ochrany životního prostředí. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018 na straně 123**